

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

**ZAGRANICZNY OŚRODEK
POLSKIEJ ORGANIZACJI TURYSTYCZNEJ
W MOSKWIE
SPRAWOZDANIE
ROK 2019**

Move Your Imagination

Spis treści

1. Trendy społeczno-gospodarcze	3
2. Wyjazdy turystyczne	8
3. Przyjazdy do Polski	14
4. Połączenia.....	20
5. Popyt na polskie produkty turystyczne	24
6. Analiza wybranych działań.....	35
7. Analiza zachowań konkurencji.....	10
8. Mierniki działań promocyjnych.....	11
9. Współpraca w realizacji działań promocyjnych	45
9.1. Środki zaangażowane przez podmioty współfinansujące działania promocyjne realizowane przez ZOPOT. Dane w EUR.	45
9.2. Najaktywniejsi, na rynku działania ZOPOT, przedstawiciele polskiej branży turystycznej.....	45
10. Załączniki	46

1. Trendy społeczno-gospodarcze

ROSJA

Zgodnie z opiniami niezależnych ekspertów ekonomicznych rosyjska gospodarka, od 10 lat, znajduje się w okresie stagnacji, ze średnim tempem wzrostu na poziomie 0,8%¹. Przy czym ostatnie pięć lat, ze względu na wprowadzone sankcje, odnotowuje się spadek do 0,4%. Analitycy są zgodni, obecny potencjał wzrostu rosyjskiej gospodarki, przy istniejących uwarunkowaniach wewnętrznych i zewnętrznych nie przekracza 1 – 2 proc. rocznie.

Rosyjskie władze nie podzielają negatywnych ocen wskazując, że wzrost gospodarczy, skromny i daleki od oczekiwań, jednak występuje. Takich wniosków niestety, nie można wysnuć z danych, uzyskanych z niezależnych źródeł.

	2017	2018	2019
PKB realne <i>W mld USD</i> ²	1 579,29	1 657,29	1 637,89
PKB <i>per capita</i> w USD ³	10 750,81	11 289,44	11 162,65
Poziom bezrobocia (w %) ⁴	5,21	4,74	4,55
Inflacja – CPI w pkt ⁵	551,3	570	592,6
Inflacja w % ⁶	3,69	2,88	4,48
Kurs EUR /RBL ⁷	68,87	72,81	72,37
Kurs PLN/RBL ⁸	0,0604	0,0593	0,061

Dochody Rosjan spadają szósty rok z rzędu, rośnie liczba osób żyjących poniżej minimum socjalnego (równowartość około 165 dolarów miesięcznie). Obecnie wynosi ona ponad 21 mln (to 14% społeczeństwa). Poniżej minimum egzystencji żyją nie tylko bezrobotni czy emeryci, ale także pracujący Rosjanie. Połowa zatrudnionych zarabia mniej niż

¹ <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/rosja-na-rozdrozu-wzrost-stabilnosc-czy-stagnacja/> z dnia 07/04/2020

² <https://www.statista.com/statistics/263772/gross-domestic-product-gdp-in-russia/> z dnia 07.04.2020

³ <https://www.statista.com/statistics/263777/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-russia/> z dnia 07.04.2020

⁴ <https://www.statista.com/statistics/263712/unemployment-in-russia/> z dnia 07.04.2020

⁵ <https://tradingeconomics.com/russia/consumer-price-index-cpi> z dnia 07.04.2020

⁶ <https://www.inflation.eu/inflation-rates/russia/historic-inflation/cpi-inflation-russia.aspx> z dnia 07.04.2020

⁷ <https://www.investing.com/currencies/eur-rub> – średnia z 2019 roku (stan na 07.04.2020)

⁸ <https://stoog.pl/q/?s=rubpln> - na dzień 31.12.2019 r (wg danych z 07.04.2020)

równowartość 520 dolarów miesięcznie, przy czym wielkość ta, nie uwzględnia małych przedsiębiorstw i samozatrudnionych, którzy zarabiają znacznie mniej. Efektem tego jest rosnące zadłużanie się obywateli. Kredyty zaciągane są nie tylko w celu zakupu dóbr materialnych, lecz również w celu spłacenia wcześniej zaciągniętych kredytów. Ogólny dług kredytowy Rosjan w 2018 r. wyniósł 14,9 bln RBL, obecnie sięga 17,7 bln RBL, także zadłużenie Rosjan wzrosło o ponad 16%.

Według tych samych danych blisko 80% rosyjskich rodzin ma problem z domknięciem miesięcznego budżetu. Blisko 10% społeczeństwa nie stać na zakup podstawowych produktów spożywczych, ok. 50% Rosjan nie stać na minimum tydzień wakacji w ciągu roku. Mniej więcej tyle samo osób nie posiada oszczędności na pokrycie niespodziewanego, większego wydatku. Oficjalna statystyka odbiega od realiów. Według sondaży społecznych, 39% Rosjan uważa się za osoby biedne, przy czym Rosja jest krajem, gdzie przepaść między bogactwem a biedą jest bardzo duża. Według danych Forbesa z kwietnia 2019 roku, 200 rosyjskich bogaczy ma majątek szacowany na łącznie 496 mld dolarów. To więcej niż wynosiły w tym czasie rezerwy złoto-walutowe Rosji⁹.

Niezmiennie gospodarka Rosji uzależniona jest od wydobycia ropy naftowej i gazu. Pomimo, że rząd ogłosił kurs na dywersyfikację gospodarki, dane Rosstatu pokazują, że w ciągu ośmiu lat zależność od ropy i gazu uległa zwiększeniu. W ciągu ostatnich lat udział produkcji ropy i gazu w gospodarce rosyjskiej wzrósł z 34,3 proc. do 38,9 proc. Udział innych typów aktywności produkcyjnej, zwłaszcza przemysłu wytwórczego, zmniejszył się z 53,2 proc. do 50,7. Taka struktura jest niezwykle ryzykowna ze względu na częste spadki cen ropy i gazu na rynkach światowych.

W roku 2019, już po raz drugi od 2008, odnotowano w Rosji spadek populacji ludności. Powodem tego jest większa śmiertelność, mniejsza liczba urodzeń oraz utrzymująca się niska migracja do Rosji. Dotychczasowe średnie saldo migracji do Rosji wynosiło około 300 tys. osób rocznie. Liczba ta zmniejszyła się w 2017r. do 250 tys. W 2018r. wyniosła zaledwie 120 tys. osób. Jednocześnie w 2017 roku, z Rosji, wyemigrowało 337 tys. osób.

---

⁹ <https://www.rp.pl/Gospodarka/190739936-Dwadziescia-jeden-milionow-biednych-Rosjan.html> z dnia 07.04.2020

BIAŁORUŚ

Podstawowe dane ekonomiczne

	2017	2018	2019
PKB realne <i>W mld USD</i> ¹⁰	54,72	59,64	62,57
PKB <i>per capita</i> w USD ¹¹	5 757,29	6 283,48	6 603,92
Poziom bezrobocia (w %) ¹²	5,65	5,71	5,80
Inflacja – CPI w % ¹³	6,03	4,87	5,36
Kurs EUR /BYN ¹⁴	2,37	2,48	2,37
Kurs PLN/BYN ¹⁵	b/d	b/d	0,55

Rok 2019 przyniósł kontynuację nieznacznego wzrostu gospodarczego na Białorusi, zapoczątkowanego w 2017 roku, po kilku latach recesji. W zgodnej opinii niezależnych białoruskich oraz zagranicznych ekonomistów¹⁶, Białoruś znajduje się w pułapce niskiego wzrostu gospodarczego rzędu 2–3% rocznie, co nie pozwala na nadrobienie opóźnienia wobec innych państw regionu. Gospodarka Białorusi uzależniona jest od dwóch partnerów handlowych: Rosji i Unii Europejskiej. W imporcie surowców energetycznych uzależnienie od Rosji wynosi 100%. Przez ostatnie lata Białoruś kupowała od Rosji surowce energetyczne poniżej cen światowych. Uzyskane z tego tytułu dotacje stanowiły w minionych latach równowartość około 10-15% PKB. Zmiana polityki Rosji wobec Białorusi, a co za tym idzie groźba podniesienia cen surowców energetycznych, może doprowadzić do kryzysu ekonomicznego tego kraju. Moskwa uzależnia kontynuowanie wsparcia Białorusi od gotowości Mińska do realnej integracji w ramach istniejącego formalnie od 1999 roku Państwa Związkowego Białorusi i Rosji. Alternatywą dla

¹⁰ <https://www.statista.com/statistics/446170/gross-domestic-product-gdp-growth-rate-in-belarus/> z dnia 14.04.2020

¹¹ <https://www.statista.com/statistics/446238/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-belarus/> z dnia 14.04.2020

¹² <https://www.statista.com/statistics/446204/unemployment-rate-in-belarus/> z dnia 14.04.2020

¹³ <https://www.statista.com/statistics/446249/inflation-rate-in-belarus/> z dnia 14.04.2020

¹⁴ <https://www.investing.com/currencies/eur-byn-historical-data> - (stan na 14.04.2020)

¹⁵ <https://pl.valutafx.com/BYN-PLN-history.htm> - na dzień 27.12.2019 r (wg danych z 14.04.2020)

¹⁶ <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2019-03-07/nieuchronnosc-reform-gospodarka-bialorusi-wobec-redukcji>

wsparcia ze strony Moskwy mogłaby być kompleksowa transformacja gospodarcza. Jednak wprowadzone dotąd reformy mają ograniczony charakter i dotyczą głównie sektora IT oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Przeprowadzenie szerszych reform w sektorze publicznym, w którym zatrudnione jest blisko 40% wszystkich zatrudnionych, może się spotkać z dużym niezadowoleniem społecznym.

Stale, od lat 90-tych, przyrost naturalny w Białorusi jest ujemny. Według prognoz UN World Population Prospects, liczba ludności Białorusi spadnie poniżej 9 mln, do 2030 roku. Oficjalne dane pokazują zerowe saldo migracji, jednak w rzeczywistości szacuje się, że poza Białorusią może pracować ponad 0,5 mln Białorusinów.

Realna płaca w 2019 roku wynosiła ok. 600 zł miesięcznie¹⁷. Znaczna część obywateli, zwłaszcza zamieszkująca wsie i małe miejscowości, zarabia znacznie poniżej minimalnej płacy, która wynosi 380 zł. W związku z tym tylko nieznaczna część obywateli Białorusi może pozwolić sobie na wydatki na podróże, a wielkość tych środków jest znacznie niższa od tych, które posiadają obywatele FR.

KAZACHSTAN

Kazachstan, pod względem wielkości powierzchni znajduje się na dziewiątym miejscu na świecie po Rosji, Chinach, Stanach Zjednoczonych, Argentynie, Brazylii, Kanadzie, Indii i Australii. Natomiast wśród państw Wspólnoty Nieodległych Państw zajmuje drugie miejsce. Terytorium Kazachstanu jest dwanaście razy większe od terytorium 12 krajów Unii Europejskiej.

	2017	2018	2019
PKB realne <i>W mld USD</i> ¹⁸	162,89	172,94	170,33
PKB <i>per capita</i> w USD ¹⁹	8 970,88	9 401,21	9 139,11

¹⁷ <https://www.rp.pl/Wynagrodzenia> z dnia 19.04.2020 r.

¹⁸ <https://www.statista.com/statistics/436143/gross-domestic-product-gdp-in-kazakhstan/> z dnia 15.04.2020

¹⁹ <https://www.statista.com/statistics/436130/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-kazakhstan/> z dnia 15.04.2020

Poziom bezrobocia (w %) ²⁰	4,90	4,89	5,43
Inflacja – CPI w % ²¹	7,43	6,03	5,3
Kurs EUR /KZT ²²	399,30	440,845	429,335
Kurs PLN/KZT ²³	b/d	b/d	102,27

Kazachstan, to kraj bardzo zasobny w surowce mineralne. Znajduje się na pierwszym miejscu na świecie pod względem posiadanych złóż cynku, wolframu i barytu; drugie miejsce pod względem srebra, ołowiu i chromitów; trzecie miejsce na świecie pod względem miedzi i fluorytu oraz szóste pod względem złota. Kazachstan ma do dyspozycji znaczne złoża ropy naftowej i gazu ziemnego. Kazachstan należy do grupy państw stanowiących największych producentów ropy naftowej i gazu ziemnego²⁴.

Poziom PKB Kazachstanu w bardzo dużym stopniu jest uzależniony od światowych cen surowców, zwłaszcza ropy naftowej. Załamanie cen ropy w 2015 r. znalazło wyraźne odzwierciedlenie w spadku tempa wzrostu kazachskiej gospodarki, która przejściowo odnotowała ujemny poziom. Od II półrocza 2016 r. dynamika PKB pozostaje dodatnia. W IV kwartale 2017 r. realny wzrost wyniósł 3,8 proc.. Do powrotu dodatniego wzrostu gospodarczego przyczyniła się przede wszystkim odbudowa bilansu handlu zagranicznego, która była efektem wzrostu cen ropy, aktywności inwestycyjnej i stopniowe odbudowywanie popytu wewnętrznego²⁵. Zdaniem światowych ekonomistów sytuacja nie jest jednak tak dobra, jakby to wynikało ze wskaźników. W dalszym ciągu gospodarka państwa, w znacznej mierze zależna od wsparcia ze strony państwa, wymaga decentralizacji i odejścia od koncentracji w sektorze rolnym na rzecz małych gospodarstw rolnych oraz państwowego wsparcia dla małego i średniego biznesu.

Zgodnie z oficjalnymi danymi Komitetu Statystycznego Kazachstanu średnia pensja wynosi ok. 450 euro miesięcznie i zaspokaja ona jedynie podstawowe potrzeby dnia codziennego. Kazachstan to kraj ogromnych kontrastów. Obok siebie żyją osoby, które

²⁰ <https://www.statista.com/statistics/436179/unemployment-rate-in-kazakhstan/> z dnia 15.04.2020

²¹ <https://www.statista.com/statistics/436183/inflation-rate-in-kazakhstan/> z dnia 15.04.2020

²² <https://www.investing.com/currencies/eur-kzt-historical-data> - (stan na 15.04.2020)

²³ https://pl.coinmill.com/KZT_PLN.html - (wg danych z 15.04.2020)

²⁴ <https://www.kazakhstan.pl/> z dnia 15.04.2020

²⁵ https://www.bgk.pl/files/public/uploads/graphics/Rynki_zagraniczne_-_Kazachstan.pdf z dnia 15.04.2020

zarabiają znacznie ponad średnią (duże miasta) oraz osoby, którym bardzo ciężko jest zabezpieczyć środki na podstawowe produkty spożywcze (wsie i małe miejscowości). Kazachstan to również kraj, w którym szybko rośnie liczba milionerów, a majątek pięciu z nich, określa się na poziomie 22 mld USD. Są to osoby, których działalność związana jest m.in z produkcją i sprzedażą surowców mineralnych.

Obywatele Kazachstanu, którzy mogą sobie na to pozwolić, bardzo chętnie wyjeżdżają turystycznie za granicę. Najchętniej wybierają kierunki: ciepła plaża. Poziom oczekiwanych usług jest znacznie wyższy od tego, który oczekują Białorusini, często przewyższa również oczekiwania Rosjan.

2. Wyjazdy turystyczne z danego kraju/krajów

ROSJA

Niezmiennie, dane statystyczne gromadzone przez Federalną Służbę Państwowej Statystyki (ROSSTAT) obejmują łączną liczbę podróży zagranicznych, jakie odbyli obywatele FR wskazujący jako cel wyjazdu turystykę, podróże służbowe, leczenie zagranicą i wyjazdy na zakupy. W odróżnieniu od polskich danych statystycznych, brak jest kryterium noclegu. Jedyne dostępne statystyki w FR, to ogólna liczba wyjazdów i przyjazdów turystycznych w podziale na kraje. Z tego powodu rosyjskie dane liczbowe znacznie się różnią od tych publikowanych w krajach europejskich, w tym w Polsce.

Według danych ROSSTAT liczba zagranicznych wyjazdów turystycznych Rosjan w 2019 roku wyniosła 45,33 mln i była o 8% wyższa niż w roku 2018. Należy jednak przypomnieć, że w 2017 roku liczba zagranicznych wyjazdów turystycznych wzrosła o 25% w stosunku do roku 2016. Był to najwyższy wzrost od czasu kryzysu ekonomicznego, który rozpoczął się w 2014 roku.

Liczba zagranicznych wyjazdów turystycznych z Rosji do wybranych państw europejskich, w 2019 roku (w tys.):

LP		2017	2018	2019
	Razem	39629	41964	45330

1	Turcja	4520	5719	6756
2	Abchazja	4344	4496	4787
3	Finlandia	3333	3361	3653
4	Kazachstan	2978	2955	3163
5	Ukraina	2283	2290	2527
6	Chiny	2003	2018	2334
7	Estonia	1728	1798	1808
8	Niemcy	1229	1297	1318
9	Włochy	893	1086	1277
10	Tajlandia	1094	1179	1180
11	Gruzja	1003	1233	1170
12	Polska	1230	1093	1118
13	Hiszpania	929	961	1007
14	ZEA	766	941	968
15	Cypr	869	826	860
16	Grecja	856	808	750
23	Czechy	499	494	525
38	Węgry	112	169	195
57	Słowacja	29	29	35

Źródło: ROSSTAT - www.gks.ru

Jak wynika z przedstawionych danych, niewiele zmienia się udział poszczególnych państw w wyjazdowym ruchu turystycznym z Rosji. Większość krajów odnotowała wzrost przyjazdów turystycznych z Rosji. Spadki odnotowała m.in. Gruzja (-5,5%), a także Grecja (-8%). Mimo powszechnych oczekiwań, w 2019 roku, nie wznowiono regularnych rejsów do Egiptu, tym samym ten kraj praktycznie nie odnotowuje znaczących przyjazdów Rosjan.

Pozycję lidera zajmuje Turcja, ze wzrostem 18%, w stosunku do roku poprzedniego. Po Turcji największy wzrost wśród krajów europejskich odnotowały Włochy na poziomie 17%, a także Słowacja, również ze wzrostem o 17%. Nieco wyhamowała dynamika wzrostu u naszych konkurentów – Węgrów, bowiem wzrost w 2018 r. wyniósł 15%, a rok wcześniej było to ponad 50%. Polska, w tym zestawieniu znalazła się w grupie krajów, w których odnotowano niewielki wzrost przyjazdów z Rosji, który kształtuje się o na poziomie 2%. W stosunku do roku ubiegłego wyprzedziły nas Włochy. Czechy, w 2019 roku, odnotowały wzrost przyjazdów turystycznych o 6%, jednak ich pozycja w rankingu to dopiero 23 miejsce.

Zgodnie z informacjami serwisu www.schengenvisainfo.com Rosjanie w 2018 roku, wciąż zajmują pierwszą pozycję wśród krajów, z których obywatele złożyli najwięcej wniosków o wizę Schengen, bo aż 3,7 mln. Jednak jest to ok. 5% mniej niż w 2017 roku. Z dostępnych

danych UNWTO wynika, że w roku 2018 nastąpił kolejny wzrost wydatków Rosjan na turystykę do 38,8 mld USD tj. o ok 9% więcej w stosunku do 2017 roku. Na moment sporządzania sprawozdania brak jest danych statystycznych UNWTO za 2019 rok.

European Travel Commission przeprowadziła badania wśród wybranych krajów pozaeuropejskich, w tym Rosji, dot. ich zainteresowania przyjazdami do Europy w najbliższych miesiącach 2020r.. Z danych tych wynika, że 29% respondentów z Rosji planuje przyjazd do Europy w pierwszych czterech miesiącach 2020 r. Głównym celem przyjazdu ma być lokalny „lifestyle”, slow adventure. Planowana długość pobytu, blisko 70% Rosjan, będzie się wahać pomiędzy 7 a 14 dni i obejmie wizytę w dwóch krajach europejskich. Planowana wysokość wydatków u 32% respondentów, to 50–100 euro/dzień, 27% planuje wydać ponad 200 euro/dzień, a 21% dysponuje budżetem 100–200 euro dziennie.

Rosyjski turysta to osoba pracująca, w młodym i średnim wieku (22–55 lat), chętnie podróżujący w towarzystwie rodziny i znajomych. Około 44% osób, które mogą sobie pozwolić na wyjazd turystyczny, wybiera wyjazd zagraniczny. W ich opinii świadczy to o wysokim statusie materialnym. Najważniejszy cel wyjazdów, to typowy wypoczynek. Nie wystarczy jednak już sam dobry standard hotelu, ważna jest także okolica, w tym: przyroda, cisza, możliwość zwiedzenia ciekawych miejsc, dobra kuchnia, relaks w spa. Drugim celem wyjazdu jest zwiedzanie, często połączone z udziałem w ciekawych wydarzeniach, zakupami oraz turystyką zdrowotną. Rośnie również liczba wyjazdów związana z nauką języka oraz podwyższaniem kwalifikacji zawodowych. Rosjanie dokonują wyboru kierunku wyjazdu bardzo późno, średnio na 4 tygodnie przed jego terminem. Najpopularniejsze są wyjazdy podczas długich przerw świątecznych (np.: Nowy Rok, majówka) oraz przedłużonych weekendów. Przy wyborze miejsca Rosjanie kierują się przede wszystkim ceną adekwatną do jakości usług, a także opiniami o obiekcie, jego otwartości na Rosjan (personel władający znajomością języka rosyjskiego, gościnność itp.). Rosjanie bardzo chętnie dzielą się swoimi wrażeniami z podróży, korzystając aktywnie z mediów społecznościowych.

Według dostępnych danych nie zwiększa się liczba osób, które posiadają paszport zagraniczny - jest to ok. 30% wszystkich obywateli Rosji. Największą liczbę zagranicznych paszportów posiadają mieszkańcy dużych miast. Duży odsetek osób

(blisko 40%), które posiadają paszport zagraniczny, to studenci. Wśród osób posiadających zagraniczny paszport tylko 9% wyjeżdża kilka razy w ciągu roku, znacząca większość wyjeżdża jedno raz do roku, ale aż 76% posiadaczy paszportów nie wyjeżdżało jeszcze poza granice Rosji.

Ze względu na ciągły spadek zamożności społeczeństwa preferowane są wyjazdy bliższe. Ze względu na odległość część Rosjan decyduje się na podróż własnym samochodem lub zorganizowanym transportem autokarowym. Dominującym jednak środkiem transportu pozostaje samolot.

W 2019 roku sytuacja biur podróży była w miarę stabilna. Nie odnotowano większych zdarzeń, które wpłynęłyby niekorzystnie na kondycję rosyjskich biur podróży. Brak jest wiarygodnych danych dotyczących sposobu organizacji wyjazdów turystycznych. Rośnie liczba osób, które organizują wyjazdy we własnym zakresie, ale nie jest to tak dynamiczny trend, jak w innych krajach na świecie. Wolniejszy wzrost wynika z faktu, że pierwszym wyborem wyjazdu jest turystyka masowa - czarterowa, dostępna za pośrednictwem biur podróży. Ponadto, dla mieszkańców mniejszych miast, biuro podróży to miejsce, gdzie podejmuje się decyzje o kierunku wyjazdu.

Niezmiennie barierą w organizacji wyjazdu zagranicznego jest konieczność uzyskania wizy do znacznej liczby państw - kierunków turystycznych.

BIAŁORUŚ

Prezentowane poniżej dane pozyskano z Państwowego Komitetu Statystyki Republiki Białorusi i obejmują one wyłącznie informacje o zorganizowanym ruchu turystycznym obywateli Białorusi. Brak jest informacji dotyczących turystyki indywidualnej.

Zagraniczne wyjazdy turystyczne Białorusinów zorganizowane przez biura podróży
w latach 2018-2019

LP	Kierunek	2018	2019	Średnia długość pobytu 1 turysty w 2019 r.
	Razem	853 669	963 413	8
1	Egipt	211 962	258 715	9
2	Turcja	151 393	155 700	9

3	Ukraina	119 365	143 573	6
4	Bułgaria	49 821	48 424	12
5	Rosja	38 094	47 996	4
6	Hiszpania	32 228	33 583	10
7	Grecja	28 080	28 418	10
8	Polska	27 921	26 573	4
9	Tunezja	7 033	25 752	10
10	Litwa	14 068	17 454	2
11	Czarnogóra	16 188	17 354	10
12	Gruzja	16 376	17 318	11
13	Włochy	13 010	15 498	9
14	Czechy	16 031	15 424	4
15	Cypr	10 537	12 640	10
16	Szwecja	7 834	10 149	3
22	Węgry	5 882	5 074	5
33	Słowacja	1 189	1 363	6

Źródło: www.belstat.gov.by

Należy jeszcze raz podkreślić, iż są to dane niepełne. Kraje, do których można dojechać własnym środkiem transportu z pewnością notują znacznie większą liczbę przyjazdów turystycznych z Białorusi, nie uwzględnionych w tym zestawieniu. Jedynie dane z kierunków odległych, tam gdzie organizuje się przeloty czarterowe, można traktować jako miarodajne. Należy do nich, popularny Egipt i Turcja.

Liczba wyjazdów turystycznych obywateli Białorusi stopniowo rośnie, w 2019 roku wzrost wyniósł ponad 12,5%. Większą liczbę turystów zorganizowanych odnotowały zarówno kierunki tzw. „plażowe” jak Egipt, Turcja, Tunezja czy Grecja, ale również kraje należące do byłego ZSRR – Ukraina, Rosja czy Litwa. Z krajów grupy wyszehradzkiej Polska i Czechy odnotowały spadek turystyki zorganizowanej z Białorusi o 5%, Węgry o 15%, zaś jedyna Słowacja odnotowała wzrost przyjazdów o 12%.

Profil turysty białoruskiego zbliżony jest do turysty rosyjskiego, z jednym zasadniczym wyjątkiem tj. zasobności portfela. Turysta białoruski dysponuje zdecydowanie mniejszymi środkami na podróż, dlatego preferowane są obiekty o niższym standardzie. Poza typowym odpoczynkiem nad morzem, Białorusini lubią odpoczywać aktywnie, w tym popularne są rowery, piesze wycieczki, kajaki, żeglarstwo, a w okresie zimowym narciarstwo. Popularne są pobyty zdrowotne w kurortach, a także agroturystyka.

Obywatele Białorusi muszą uzyskać wizę turystyczną do większości popularnych kierunków wyjazdowych, dlatego większość z nich korzysta z usług biur turystycznych.

Według danych Państwowego Komitetu Statystycznego Republiki Białorusi, na terenie kraju funkcjonuje 1544 firm turystycznych, z czego 315 to touroperatorzy, 833 agencje turystyczne, 396 firmy łączące działalność tourooperatorską z agencyjną. Największa ich część (775) znajduje się w Mińsku, kolejne ośrodki to obwód witebski, gomelski, miński, brzeski i grodzieński.

KAZACHSTAN

Dane prezentowane poniżej zostały pozyskane z oficjalnej strony internetowej Komitetu ds. Statystyki Kazachstanu i opublikowane w biuletynie „Turystyka Kazachstanu”. Są to jednak dane dotyczące lat 2016–2018. Zgodnie z przyjętą metodologią, do statystyki w zakresie wyjazdów turystycznych, zostają zakwalifikowani wszyscy obywatele Kazachstanu, którzy przekroczyli granicę swojego kraju i zadeklarowali jako cel wyjazdu turystykę, delegację czy wyjazd prywatny. Do statystyki nie wlicza się obywateli, którzy wyjeżdżają w związku z wykonywaniem stałych obowiązków służbowych poza granicami swojego państwa. Nie ma też kryterium minimum 1 noclegu.

LP	Kierunek	2017	2018
	Razem	10 260 813	10 640 241
1	Rosja	4 643 158	4 362 746
2	Kirgistan	2 712 414	2 651 220
3	Uzbekistan	1 779 431	2 392 582
4	Turcja	318 928	336 023
5	Chiny	226 515	189 881
6	ZEA	116 951	161 237
7	Egipt	55 332	119 616
8	Ukraina	54 690	67 256
9	Niemcy	49 826	56 174
10	Tajlandia	47 190	47 122
11	Korea Płd	39 131	46 899
12	Gruzja	39 364	38 986
13	Białoruś	26 586	34 190
14	Azerbejdżan	28 396	27 692
18	Polska	5 283	11 083
19	Węgry	3 957	7 985
	Czechy	97	185
	Słowacja	1	5

Źródło: www.stat.gov.kz

Główne kierunki wyjazdów zagranicznych to te najbliższe kraje sąsiedzkie (Rosja, Kirgistan i Uzbekistan). Stanowią one blisko 90% wszystkich wyjazdów obywateli Kazachstanu. Wśród krajów europejskich najwyższą pozycję (9) zajmują Niemcy. Polska uplasowała się na 18 miejscu, ze wzrostem, w stosunku do 2017 roku, o 110%. Tak wysoki wzrost wynika z faktu uruchomienia bezpośredniego połączenia PLL LOT na trasie Warszawa – Nur Sułtan, w maju 2017 roku.

Zgodnie z opracowaniem „Kondycja usług turystycznych w Kazachstanie” przygotowanym przez ekspertów Uniwersytetu Stosunków Międzynarodowych i Języków Obcych obywatele Kazachstanu zdecydowanie preferują wyjazdy zagraniczne. Dotychczas ponad 85% turystów wybierało pakiet usług, na który składa się przelot, transfery, zakwaterowanie, wyżywienie, program turystyczny i ubezpieczenie. Tylko 15% korzystało z pojedynczych usług. Te proporcje zaczynają jednak ulegać stopniowej zmianie, zwiększa się udział rezerwacji pojedynczych usług, jednak biuro podróży jest podstawowym źródłem zakupu wycieczki. Ma to związek z koniecznością uzyskiwania wiz do większości krajów turystycznych. Biuro podróży pełni wówczas rolę pośrednika w procesie wizowym.

Turysta kazachski, to osoba z wysokim i średnim dochodem, podróżująca z rodziną lub w parze. Pierwszym wyborem jest odpoczynek nad morzem. W zależności od zasobności portfela wybierane są takie kierunki, jak ZEA, Chiny, Tajlandia, Turcja czy ekonomiczny Egipt. Wyjazdy do Europy są nieco mniej popularne, głównie ze względu na ograniczoną dostępność komunikacyjną. Wśród najczęściej wybieranych kierunków europejskich jest Bułgaria, Włochy i Grecja, a także kraje Europy Centralnej, w tym Polska, Węgry i Czechy - jako kierunki wyjazdów w obszarze turystyki miejskiej i kulturowej oraz prozdrowotnej.

3. Przyjazdy do Polski

Dane lokalne z rynku rosyjskiego i polskiego

	2017	2018	2019
Liczba wyjazdów do Polski (w tys.) wg ROSSTAT	1 230,0	1093,0	1118,0
Liczba turystów z Rosji korzystających z bazy noclegowej w Polsce wg GUS (w tys.)	277,7	274,3	290,27

Liczba udzielonych noclegów turystom z Rosji wg GUS (w tys.)	446,5	454,3	468,2
Liczba turystów z Rosji wg danych GUS-MSiT-NBP	876	919	453*

Źródła: ROSSTAT - www.gks.ru i GUS www.stat.gov.pl

* za I półrocze 2019

W 2019 roku Federacja Rosyjska odnotowała umiarkowany (8%) wzrost wyjazdów turystycznych swoich obywateli zagranicę. Większość kierunków utrzymała swoje rosnące zainteresowanie, w tej grupie znalazła się również Polska, ze wzrostem 2%.

Taką tendencję pokazują również dane GUS odnoszące się do liczby osób korzystających z bazy noclegowej, wg których z Rosji przyjechało o blisko 6% turystów więcej, niż w roku ubiegłym, a średnia długość pobytu w rejestrowanej bazie noclegowej wyniosła 1,6 dnia. Trudno jest dokonać analizy przyjazdów wg danych GUS – MR – MSiT, bowiem na moment sprawozdania, dostępne są jedynie dane z I półrocza 2019, które również wskazują na wzrost przyjazdów z Rosji o 4,2%, w stosunku do analogicznego okresu roku 2018. W tym samym badaniu Rosja utrzymuje trzecie miejsce wśród wszystkich turystów przyjeżdżających do Polski.

Pomimo, że dane statystyczne pokazują wzrost przyjazdów z Rosji do Polski, wciąż daleko jest do okresu sprzed 2015 roku, kiedy Polskę odwiedzało ok. 1,5 mln turystów rosyjskich rocznie. Powodów braku znaczącego wzrostu przyjazdów należy upatrywać przede wszystkim w niekorzystnych relacjach rosyjsko-polskich, które skutkują budowaniem negatywnego wizerunku Polski w mediach rosyjskich oraz w problemach związanych z uzyskiwaniem wiz do Polski. Centra wizowe, które obsługują Polskę, wymagają wielu dodatkowych dokumentów, brak jest dostatecznej liczby terminów w rejestracji online pozwalających na złożenie dokumentów wizowych. Na przykład w ostatnich miesiącach 2019 roku centra wizowe oczekiwały od turysty oryginalnego e-vouchera z podpisem i pieczętą, podczas gdy sam system został stworzony dla wydawania dokumentów w trybie elektronicznym, bez konieczności jego autoryzacji podpisem i pieczętą. Niezmiennie, dużym problemem jest także brak tzw. akredytacji biur podróży uprawnionych do podawania dokumentów za swoich turystów. Jeśli powyższe kwestie nie zostaną rozwiązane, Polska wciąż będzie przegrywała z innymi krajami w zakresie liczby wyjazdów turystycznych.

Z ogólnie dostępnych danych warto przytoczyć również dane Straży Granicznej (www.strazgraniczna.pl), zgodnie z którymi wszystkie granice z Polską, przekroczyło ponad 1,47 mln obywateli FR tj. o ok. 3% więcej niż w 2018 roku.

Główne cele przyjazdów Rosjan do Polski, w latach 2016-2018

dane Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

(dane w %)

	2016	2017	2018
Wypoczynek, rekreacja, wakacje	22,0	21,5	22,9
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	6,0	7,2	4,9
Służbowy/zawodowy**	58,4	54,2	52,6
w tym załatwianie interesów	13,2	15,9	14,9
Zakupy	2,5	4,5	4,5
Pozostałe prywatne***	11,1	12,5	15,1

** Cel służbowy/zawodowy obejmuje załatwianie interesów, udział w konferencji, kongresie, udział w targach, wystawach, tranzyt służbowy, inny rodzaj wyjazdu na delegację.

*** Kategoria pozostałe prywatne obejmuje cel zdrowotny, religijny, edukacyjny, tranzyt prywatny, inny prywatny

Wśród przyjeżdżających przeważają mężczyźni (średnio pow. 72%). Nieznacznie wzrasta liczba młodych Rosjan (do 34 lat) odwiedzających nasz kraj, w 2016 roku było to 21,6% , a w 2018 roku 23,1% , Niezmiennie główna grupa wiekowa przyjeżdżająca do Polski, to osoby w średnim wieku, w przedziale wiekowym 36-54 lat (ponad 60%).

Według tych samych danych przeważają pobyty krótkoterminowe, do 3 noclegów (pow. 80%), zaledwie 8% turystów pozostaje w Polsce 4-7 noclegów, a ok. 2,9% w latach 2016 – 2018 przebywało w Polsce pow. 7 noclegów. Rokrocznie rośnie liczba osób korzystających z hoteli, moteli i zajazdów; w latach 2016 – 2018 było to odpowiednio 33,9%, 42,7% oraz 48,7%. Na dość niskim poziomie utrzymuje się wykorzystanie przez Rosjan pensjonatów; w 2018 roku było to ok. 7,1%; rośnie zaś korzystanie z gościnności rodzin i znajomych z 5,8% w 2016 roku do 9,2% w 2018 roku.

Większość Rosjan deklaruje samodzielną organizację wyjazdu do Polski (ok. 90%), co nie oznacza, że nie korzystają oni z pośrednictwa rosyjskiego biura podróży, przy dokonywaniu rezerwacji pojedynczych świadczeń i formalnościach wizowych.

Wydatki turystów rosyjskich poniesione w związku z podróżą do Polski wzrosły z 912,2 mln zł w 2016 roku do 1.120,20 mln zł w 2018 roku.

Z przeprowadzonych rozmów z rosyjskimi biurami zajmującymi się turystyką wyjazdową m.in. do Polski (m.in. TourTransVoyage, Onis Tour, Zarkov Tour, PAC Group, DVM, Magazin Puteshestvij, Russkij Express, Junona) wynika, że zwłaszcza druga połowa roku 2019 przyniosła ożywienie w zapytaniach i wyjazdach do Polski. To ożywienie widać w przedstawionych wyżej statystykach. Wśród najczęściej wybieranych ofert dominowały wycieczki objazdowe z łączonym transportem pociąg/autobus, krótkie pobyty weekendowe połączone z zakupami, wypoczynek zimowy w Tatrach i Sudetach, a także wyjazdy w celach prozdrowotnych do wybranych polskich kurortów i uzdrowisk.

Biura zgłaszają jeden podstawowy problem – dostępność polskich wiz, w tym min. wciąż rosnące wymagania centrów wizowych oraz brak dostępnych terminów na przekazanie dokumentów. Odczuwalne jest to najbardziej podczas wzmożonego ruchu turystycznego, przed wyjazdami na wakacje w okresie świąteczno–noworocznym. Bez rozwiązania tego problemu trudno będzie oczekiwać znaczącego wzrostu przyjazdów Rosjan do Polski w kolejnym roku.

BIAŁORUŚ

Dane lokalne z rynku białoruskiego i polskiego

	2017	2018	2019
Liczba wyjazdów do Polski wg BELSTAT (wyłącznie turystyka zorganizowana)	36 187	27 921	26 573
Liczba turystów z Białorusi korzystających z bazy noclegowej w Polsce wg GUS	167 830	160 573	171 866
Liczba udzielonych noclegów turystom z Białorusi wg GUS	251 776	246 254	270 344
Liczba turystów z Białorusi wg danych GUS-MSiT-NBP	764 000	794 000	380 000*

Analiza ruchu turystycznego z Białorusi jest dość trudna, ze względu na ograniczoną dostępność danych statystycznych.. Według danych publikowanych przez Komitet Statystyki Białorusi, liczba turystów białoruskich wyjeżdżających do Polski, począwszy od 2017, roku sukcesywnie spada. Dane te uwzględniają jedynie liczbę turystów, którzy wyjechali do Polski w ramach zorganizowanych imprez turystycznych.

W roku 2018 spadek wyniósł blisko 30%, natomiast w 2019 roku tendencja spadkowa nieco wyhamowała i odnotowano spadek ok. 6%. Według tych samych danych średnia długość pobytu zorganizowanego turystyki z Białorusi w Polsce wyniosła 4 dni.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego obejmujące liczbę turystów, którzy skorzystali z bazy noclegowej w Polsce, wskazują 7% wzrost przyjazdów z Białorusi w 2017 roku. Należy jednak podkreślić, że w przeciwieństwie do oficjalnych danych z Białorusi, dane statystyczne GUS nie dzielą turystów ze względu na formę organizacji przyjazdu. Średnia długość pobytu w bazie noclegowej utrzymuje się od trzech lat na podobnym poziomie tj. ok 1,5 doby.

Trudno jest obecnie dokonać analizy przyjazdów turystycznych z Białorusi w 2019 w oparciu o badania GUS-MR-NBP, bowiem na chwilę obecną dostępne są jedynie dane za I półrocze 2019 roku. Wynika z nich, że w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego, nastąpił wzrost przyjazdów białoruskich turystów o 2,9%. Nastąpił również wzrost wydatków turystycznych Białorusinów do poziomu 329 USD tj. o ponad 20% więcej niż w 2017 roku.

Z danych opublikowanych przez Straż Graniczną RP liczba obywateli Białorusi, która przekroczyła granicę RP w 2019 roku zmniejszyła się o 3,5% i wyniosła ponad 3,3 mln osób. Są to jednak, w dużej mierze osoby, które przekraczały granicę w celu dokonania zakupów w przygranicznych regionach Polski.

Z przeprowadzonych rozmów z przedstawicielami samorządu turystycznego, a także biurami podróży Białorusi wynika, że podobnie jak w przypadku Rosji, największym problemem jest kwestia uzyskiwania wiz do Polski. Poza problemami z dostępem do wolnych terminów na złożenie dokumentów, barierą jest także cena wizej tj. 80 USD. Przy skromnych dochodach Białorusinów jest kwotą bardzo wysoką.

Turysta białoruski, ze względu na swój ograniczony budżet, poszukuje tanich ofert w obiektach o zdecydowanie niższym standardzie. W obszarze największego zainteresowania jest m.in. turystyka aktywna, krótkie pobyty w miastach połączone z udziałem w wydarzeniach i festiwalach, wyjazdy do parków rozrywki czy wypoczynek nad morzem. Jednak łączy je jeden mianownik – niska cena.

KAZACHSTAN

Dane lokalne z rynku kazachskiego i polskiego

	2017	2018	2019
Liczba wyjazdów turystycznych do Polski wg Komitetu Statystycznego Kazachstanu	5 283	11 083	bd
Liczba turystów z Kazachstanu wg danych Ministerstwa Rozwoju RP dla WUTZ*	b/d	10 000	bd
Liczba obywateli Kazachstanu przekraczających granicę RP**	17 860	24 383	27 598

*www.stat.gov.kz , **www.strazgraniczna.pl

Liczba dostępnych danych dot. ruchu turystycznego jest znikoma. Dostępne są jedynie informacje udostępnione przez Komitet Statystyczny Kazachstanu, które obejmują lata ubiegłe do 2018 roku, włącznie. Wynika z nich, że wyjazdy turystyczne w 2018 wzrosły o blisko 55%. Taki wzrost ma związek z uruchomieniem bezpośredniego połączenia lotniczego przez PLL LOT w 2017 roku, na trasie Warszawa – Nur-Sułtana (Astana). Pokazuje to jak istotna, z punktu widzenia stymulacji ruchu turystycznego, jest dostępność komunikacyjna. Dane Ministerstwa Rozwoju przygotowane na potrzeby wyliczenia Wskaźnika Użyteczności Turystyki Zagranicznej potwierdzają jedynie poziom wyjazdów turystycznych zaprezentowany przez stronę kazachską.

Rośnie liczba obywateli Kazachstanu, którzy przekroczyli granicę RP w latach 2017 – 2019. W pierwszym roku po uruchomieniu połączenia lotniczego PLL LOT ruch przyjazdowy z Kazachstanu wzrósł o ponad 35%, a w 2019 roku o kolejne 13%.

Do Polski przyjeżdżają kazachscy turyści, którzy zainteresowani są wycieczkami objazdowymi, uwzględniającymi kilka najważniejszych miast i najważniejsze atrakcje turystyczne. W trakcie pobytu istotne są zakupy. Polska postrzegana jest jako kraj

dostępnych cen towarów o wysokiej jakości (kosmetyki, owoce, odzież). W obszarze zainteresowania pozostaje turystyka prozdrowotna i na nią powinny położyć nacisk polskie biura turystyki przyjazdowej, zainteresowane współpracą z Kazachstanem.

Tak jak w przypadku Rosji i Białorusi barierą pozostaje kwestia wiz do Polski, oraz dodatkowo dostępność komunikacyjna z innych miast poza stolicą kraju.

4. Połączenia

ROSJA

Od lat nie ulega zmianie liczba połączeń lotniczych z Polską. Jest ich wciąż za mało, szczególnie takich, które bezpośrednio połączyłyby wybrane miasta FR m.in. z Krakowem, Gdańskiem czy Wrocławiem. Nie funkcjonują żadne połączenia lotnicze realizowane przez tanie linie lotnicze, co zdecydowanie odróżnia Polskę od naszych konkurentów.

Połączenia lotnicze

- Moskwa–Warszawa:
Codziennie: dwa połączenia PLL LOT oraz trzy połączenia Aeroflot.
- Sankt-Petersburg – Warszawa
Codziennie: jedno połączenie – PLL LOT
- Kaliningrad – Warszawa
6 połączeń tygodniowo – PLL LOT

Ceny na przeloty zależą od sezonu, jednak ich poziom jest stabilny od kilku lat. Bilet Moskwa-Warszawa-Moskwa w klasie ekonomicznej kosztuje: Aeroflot od 12000 RBL, LOT od 13000 RBL. Oczywiście raz – dwa razy do roku linie organizują specjalne akcje promocyjne i wówczas ceny bywają nieznacznie niższe.

Linie lotnicze Air Baltic, SCA Czech Airlines, Belavia, Lufthansa, Swiss International Airlines, Austrian Airlines, KLM, Air France, Brussels Airlines, Finnair, NORRA, Turkish Airlines oferują loty do Polski z przesiadkami.

Połączenia kolejowe

- Pociąg Moskwa–Berlin („Striż”) Kursuje 2 razy w tygodniu. Bilet w jedną stronę (na odcinku Moskwa-Warszawa) kosztuje od 9000 RBL za jedną dorosłą osobę. Pociąg zatrzymuje się m.in. w Terespolu, Warszawie, Poznaniu.
- Pociąg Moskwa–Berlin–Paryż № 23/24. Kursuje 1 raz w tygodniu. Bilet w jedną stronę (na odcinku Moskwa-Warszawa) kosztuje od 12000 RBL za jedną dorosłą osobę. Pociąg zatrzymuje się m.in. w Terespolu, Warszawie, Poznaniu.
- Pociąg Moskwa–Nicea № 017B. Kursuje jeden raz na tydzień. Bilet w jedną stronę (na odcinku Moskwa-Warszawa) kosztuje od 12000 RBL za jedną dorosłą osobę. Pociąg zatrzymuje się m.in. w Terespolu, Warszawie.
- Pociąg Moskwa–Praga № 27B Kursuje codziennie. Zatrzymuje się m.in. w Terespolu, Warszawie. Bilet w jedną stronę (na odcinku Moskwa-Warszawa) kosztuje od 12000 RBL za jedną dorosłą osobę.

W stosunku do lat ubiegłych liczba połączeń kolejowych nie uległa zmniejszeniu, jedynie nieznacznie zmieniły się trasy i częstotliwość kursowania. Analiza powyższych danych pozwala na stwierdzenie, że dużo bardziej opłacalnym i szybszym środkiem transportu z Moskwy jest samolot. Wybierając jednak pociąg najtaniej można dotrzeć jadąc do Brześcia (Białoruś), a dalej przekroczyć granicę pociągiem Brześć-Terespol.

Połączenia autobusowe:

Kaliningrad

Na trasie Kaliningrad – Gdańsk kursują tacy przewoźnicy jak Zelenogradsk – Trans, KenigAvto, ECOLINES i FlixBus. Na tej trasie autobusy kursują min. 2 razy dziennie, a koszt biletu w jedną stronę kształtuje się na poziomie od 700 RBL.

Moskwa

Na trasie Moskwa – Warszawa główni przewoźnicy to ECOLINES i INTERCARS. Średnia cena przejazdu w jedną stronę to 80 EUR, w obie strony 145 EUR.

BIAŁORUŚ

Dostępność komunikacyjna z Polską jest dobra. Wynika to z naszego położenia, dzięki któremu część turystów z Białorusi przyjeżdża do Polski samochodami. Pozostałe możliwości transportowe pomiędzy Białorusią i Polską to m.in.:

Połączenia kolejowe

Przez Mińsk kursują międzynarodowe pociągi, które jadą z Moskwy do Warszawy, a także pociągi, które kursują z Brześcia i Grodna bezpośrednio do Polski. Ceny zależą od wybranego wariantu – miejsce w pociągu międzynarodowym kosztuje od 90 EUR, natomiast wersje tańsze, z przesiadkami ok. 20 EUR. Część turystów preferuje przejazd pociągiem do Brześcia lub Grodna, a dalej autobusem lub pociągiem elektrycznym w Polsce.

Wariantów połączeń jest wiele, rekomendowana strona internetowa, na której można znaleźć dogodne połączenia to : <https://www.rw.by/>

Połączenia autobusowe

Codziennie z Mińska kursuje ok. 10 bezpośrednich rejsów do Warszawy. Główne linie autobusowe to ECOLINES, MINSKTRANS i VISIT-TUR . Autobusy najczęściej dojeżdżają do lotniska CHOPINA , a niektóre z nich do lotniska w Modlinie. Cena biletu zaczyna się od 18 EUR i można go kupić na dwóch stronach : <https://www.ticketbus.by> i <https://aura.pl> Ponadto z Mińska do Warszawy, trzy razy w tygodniu, wyjeżdżają busy firmy Express BUS. Koszt biletu ok. 18 EUR.

Połączenia lotnicze

Połączenia lotnicze na trasie Mińsk – Warszawa – Mińsk realizowane są codziennie (po jednym rejsie) przez dwie linie lotnicze PLL LOT i BELAVIA . Ceny przelotu zaczynają się od 70 EUR w obie strony. Z opinii przekazanej przez stronę białoruską, linia lotnicza BELAVIA planuje w 2020 roku, uruchomienie bezpośredniego połączenia Mińsk – Kraków.

KAZACHSTAN

Na chwilę obecną dostępność komunikacji Polski dla gości z Kazachstanu jest bardzo ograniczona. Realizowane jest jedyne bezpośrednie połączenie PLL LOT, łączące Warszawę ze stolicą Kazachstanu – Nur – Sułtan. Z połączenia można skorzystać trzy razy w tygodniu, czas w podróży to 5 godz. 15 min. Najniższa cena połączenia to ok. 368 EUR.

Brakuje bezpośredniego połączenia z byłej stolicy państwa Ałmaty, gdzie funkcjonuje duża liczba biur podróży, z których część zainteresowana współpracą z Polską .

5. Popyt na polskie produkty turystyczne

W 2019 roku oferta **rosyjskich** biur podróży praktycznie się nie zmieniła. Oferowano przede wszystkim **wycieczki objazdowe do Polski**. Utrzymane zostały propozycje, które łączą zwiedzanie kilku stolic i miast europejskich. Są to w większości oferty z przejazdem pociągiem do Brześcia, a następnie autokarem po Polsce i dalej do innych miast w Europie. Z ofert wyłącznie do Polski przeważają pobyty w miastach tj. w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu i Gdańsku. Z wyjazdów tematycznych pozostała w sprzedaży oferta „Szlakiem Zamków Gotyckich”, która występuje samodzielnie lub łączona jest z odpoczynkiem nad polskimi jeziorami, czy też krótkim pobytem w Gdańsku (zakupy). Z opinii przekazywanych przez biura podróży wynika, że turyści podkreślają wysoką jakość świadczonych usług w Polsce, smaczną kuchnię, ogromne bogactwo kulturowe i ciekawą ofertę kulturalną. Poziom cen na podstawowe usługi turystyczne w Polsce wciąż oceniany jest, jako umiarkowanie niewysoki, dostępny dla przeciętnie zarabiającego obywatela FR. U większości rosyjskich biur, które zainteresowane są współpracą z Polską znajdują się oferty pobytów **zdrowotnych w Polsce**. Do najbardziej popularnych miejsc należą m.in. Kołobrzeg, Cieplice Zdrój, Duszniki, Polanica Zdrój, Kudowa Zdrój, pojawia się Wieliczka, a także Busko Zdrój, co z pewnością jest efektem organizacji Polsko – Rosyjskiego Forum Turystycznego w 2018 roku. Tegoroczna edycja Forum miała miejsce w regionie kujawsko – pomorskim, podczas, którego prezentowano uzdrowiska Inowrocław i Ciechocinek. Należy się więc spodziewać, że także w tych uzdrowiskach pojawią się, w niedługim czasie, rosyjscy turyści. Poziom cen, a także, jakość usług w większości obiektów oceniany jest, jako konkurencyjny i spełniający najwyższe standardy. Należy jednak pamiętać, że oferowane pobyty mają charakter wypoczynku zdrowotnego, z niewielką ilością zabiegów typowo leczniczych.

Niezmiennie problemem polskiej oferty zdrowotnej pozostaje słaba dostępność komunikacyjna, a więc brak bezpośredniego, szybkiego transportu turystów do miejsca pobytu. W ofertach niektórych biur widać, iż pobyt w Kołobrzegu oferowany jest z transportem do Berlina, a uzdrowiska Kotliny Kłodzkiej sprzedawane są z przelotem do Pragi. W tym zakresie Polska przegrywa konkurencję z pozostałymi krajami Grupy Wyszehradzkiej, które od lat z powodzeniem oferują pobyty w znanych uzdrowiskach, zapewniając przy tym bezpośrednie połączenia lotnicze z Moskwy i innych miast FR.

Niezmiennie rosyjskich turystów interesują wyjazdy związane z **uprawianiem sportów zimowych**. Przeważają wyjazdy w okresie świąteczno – noworocznym, a także typowe wyjazdy narciarskie w styczniu i lutym do Zakopanego, czy Białki Tatrzańskiej. ZOPOT w Moskwie podejmuje działania popularyzujące inne zimowe kurorty m.in Wisłę, Szczyrk i Szklarską Porębę. We wszystkich tych miejscach funkcjonuje bardzo dobra baza hotelowa, a przede wszystkim nowoczesna infrastruktura sportowa niezbędna do uprawiania sportów zimowych. Należy podkreślić, że Polska jest popularna wśród Rosjan, którzy chcą czegoś więcej, niż tylko dobrych warunków narciarskich. Liczy się atmosfera miejsca, parki rozrywki, aquaparki, oferta wellness i spa oraz dobra kuchnia regionalna.

Podobnie, jak w przypadku stolic pozostałych krajów V4, rosyjskie biura turystyczne, posiadają w swoich ofertach możliwość wyjazdów do Polski z przelotem na tzw. **city break**. Ze względu na wysokie koszty przelotu, jedynie z 3 miast FR do Warszawy, oferty te są średnio konkurencyjne cenowo. Rośnie natomiast liczba turystów indywidualnych, którzy organizują wyjazdy turystyczne we własnym zakresie, dokonując rezerwacji hoteli w Polsce i/lub rezerwacji lotniczej w oparciu o łączone połączenia. W ostatecznym rozrachunku cena takiego wyjazdu jest niższa, od tej oferowanej przez biuro podróży. W 2019 roku POT zorganizowała dwie kampanie wizerunkowo – sprzedażowe, promujące krótkie pobyty w polskich miastach, w połączeniu z promocją polskich kulinariów. Rezultatem tych akcji była duża liczba sprzedanych biletów lotniczych do Polski i/lub rezerwacji hotelowych, dokonanych przez turystów indywidualnych na portalach bookingowych.

Jednym z regionów Rosji, w którym Polska jest najpopularniejszym kierunkiem wyjazdów turystycznych, jest Obwód Kaliningradzki. Przede wszystkim wynika to z położenia regionu tj. sąsiedztwo dwóch regionów Polski: Warmii i Mazur i Pomorza. Biura z Kaliningradu prześcigają się w uatrakcyjnianiu swojej oferty. Poza typowymi standardowymi wycieczkami oferują szeroki wachlarz wyjazdów jednodniowych, poświęconych głównie zabawie, zakupom np. pobyt w aquaparku w Lidzbarku Warmińskim, Dzień Kobiet w Mikołajkach, czy wycieczka pt. „W poszukiwaniu zajęczka wielkanocnego”.

Nie odnotowano wzrostu zainteresowania Polską w sektorze przemysłu spotkań z Rosji pomimo, że Polska postrzegana jest, jako kraj interesujący, z bardzo dobrą bazą

noclegową, zapleczem konferencyjnym i ciekawą ofertą imprez towarzyszących. W tym sektorze Polska przegrywa z odleglejszymi, egzotycznymi kierunkami. W celu zwiększenia zainteresowania Polską, jako kierunkiem organizacji imprez biznesowych, należy rozważyć większe zaangażowanie w promocję Polski w tym obszarze.

Według różnych źródeł prasowych, spada liczba turystów rosyjskich, którzy dokonują zakupu wycieczek poprzez biuro turystyczne. Szacuje się, że w 2018 roku było to ok. 60%. Biorąc pod uwagę tendencje światowe, poziom ten jest wciąż wysoki. Ma to związek z koniecznością uzyskiwania wiz do wielu krajów, w tym do Polski. Agencja turystyczna, to pierwsze miejsce, w którym klient podejmuje decyzję o kierunku wyjazdu. Ostateczny wybór zależy nie tylko od zasobności portfela, ale od rekomendacji pracownika biura. W biurze można też dokonać wstępnych formalności wizowych, uzyskać pomoc w wypełnieniu wniosku itd. Należy jednak zauważyć, że klient, który otrzyma wielokrotną wizę, po odbyciu pierwszej podróży z biurem turystycznym, częściej zorganizuje sobie kolejną podróż już we własnym zakresie.

W katalogach turystycznych **białoruskich** biur podróży, królują wyjazdy autokarowe do Polski. W odróżnieniu do rynku rosyjskiego, do rzadkości należą wycieczki łączone. Dominują wycieczki na krótkie pobyty w polskich miastach połączone z krótkim wypoczynkiem nad morzem, nad jeziorami, a także pobyty w górach. W ofertach białoruskich firm można znaleźć krótkie wyjazdy na zakupy, czy też do parków rozrywki. Należy podkreślić, że poziom cenowy jest bardzo niski, oferowane obiekty to zazwyczaj hotele czy pensjonaty 2* lub obiekty nieskategoryzowane. Większość wycieczek autokarowych zawiera w sobie „nocne przejazdy” .

Rynek **kazachski**, w zakresie prezentacji ofert turystycznych do Europy, w tym do Polski, jest dość specyficzny. W porównaniu z Rosją, czy też Białorusią, znacznie mniejsza liczba kazachskich biur, które deklarują zainteresowanie współpracą z Polską, posiada stronę internetową. Na istniejących stronach internetowych trudno jest znaleźć przykładowe oferty wyjazdów do Polski. Z rozmów z branżą turystyczną Kazachstanu wynika, że większość imprez powstaje ad hoc, pod specjalne zamówienie, czy też specjalną grupę (grupy szkolne). W obszarze zainteresowania kazachskich turystów pozostaje turystyka miejska połączona z zakupami i turystyka prozdrowotna (Busko Zdrój – jako przykład jednej z niewielu ofert opublikowanych w katalogu turystycznym). Oczekiwany poziom

usług to obiekty min. 3* i wyżej. Wyjazdy organizowane są wyłącznie w oparciu o transport lotniczy, w tym regularny rejs PLL LOT na trasie Nur – Sułtan – Warszawa.

Przykładowe oferty turystyczne wybranych touroperatorów do Polski:

ROSJA

Organizator	Trasa	Długość pobytu	Najniższa cena w EUR/ 1 os w dbl
TourTransVoyage	7 Stolic w tym Warszawa (pociąg do/z Brześcia + autokar)	11 dni	566
	Zimowy wypoczynek „Polskie Alpy” - Zakopane (pociąg + autokar)	9 dni	385
	Gotyckie perełki północnej Polski z wypoczynkiem na Mazurach (pociąg + autokar)	9 dni	446
Magazyn Putieshestvij	Królewska Polska: Warszawa – Malbork – Gdańsk – Sopot – Chełmno – Toruń – Częstochowa – Kraków – Wieliczka – Lublin (pociąg + autokar)	7 dni	385
VAND	Trzy stolice Warszawa - Gdańsk - Kraków (samolot + autokar)	8 dni	1092
	Grand tour: Warszawa -Kraków – Wrocław – Gdańsk (samolot + autokar)	9 dni	1080
	Warszawa city break (samolot)	3 dni	521
	Królewski Kraków (samolot)	5 dni	588
Darim Vam Mir	Leczenie w Świeradowie Zdrój (samolot z 3 miast FR do Pragi)	8 dni	947
	Leczenie w Kołobrzegu (samolot do Berlina)	8 dni	620
	Lato w Trójmieście (samolot)	4 dni	476
Zharkov Tour	Wyjazdy lecznicze – Busko Zdrój bez transportu)	5 dni	529
	Święto 8 Marca w Polsce – Warszawa (bez transportu)	3 dni	352
Onis Travel	Polska Podróż: Kazimierz Dolny – Kraków – Książ – Poznań – Toruń – Gdańsk – Malbork (pociąg +autokar)	8 dni	385
Junona	Mazurski Las Vegas w hotelu Robert’s Port w Mikołajkach	2 dni	110
	1-dniowe wycieczki z Kaliningradu do m.in. aquaparku w Lidzbarku Warmińskim, Zamku w Malborku połączonego z zakupami w Gdańsku	1 dzień	36
	Śląskie wakacje i piękna Praga	5 dni	216
Service Voyage	Leczenie w wybranym kurorcie Polski (Cieplice/Kudowa	8 dni	228

	/Duszniki/Kołobrzeg/Wieliczka) - bez transportu		
	Wyjazdy na zakupy (Warszawa/Kraków/Gdańsk) - bez transportu	3 dni	190

BIAŁORUŚ

Organizator	Trasa	Długość pobytu	Najniższa cena w EUR/os w dbl
Studio Otdykha	Warszawa - Toruń (autokar)	4 dni	90
Solar Tour	Wizyta w Parku Santago (autokar z Grodna)	1 dzień	32
	Festiwal piwa we Wrocławiu plus pobyt w Santago (autokar z Grodna)	2 dni	75
Panda Tour	Zakopane (autokar)	5 dni	115
	Kraków - Wieliczka - Kazimierz (autokar)	4 dni	100
	Gdańsk - Malbork - odpoczynek w Łebie (autokar)	8 dni	210
	Warszawa - Łódź (autokar)	4 dni	85
	Toruń - Trójmiasto - Olsztyn - Białystok połączone z wypoczynkiem na Mazurach (autokar)	7 dni	360
	Warszawa - Zakopane - Kraków - zwiedzanie połączone z aktywnym wypoczynkiem (autokar z Brześcia)	7 dni	279
Travel	Świąteczne wakacje w Polsce - Zakopane (autokar)	5 dni	225
	Trójmiasto - Toruń (autokar)	4 dni	135
Seven Travel	Polski Bałtyk na weekend ze zwiedzaniem Zamku w Malborku i zakupy (autokar)	3 dni	89
	Termy Choczołów plus zakupy w Krakowie (autokar)	2 dni	69
	Weekend w Krakowie podczas Festiwalu Smoków'2020 (autokar)	2 dni	79
Magic Tour	Wrocław - miasto mostów i krasnali (autokar z Mińska)	4 dni	135
	Królewski odpoczynek - Kraków (autokar z Mińska)	4 dni	125
Big Trip	Polskie Tatry (autokar)	3 dni	115

Analiza zapytań o Polskę

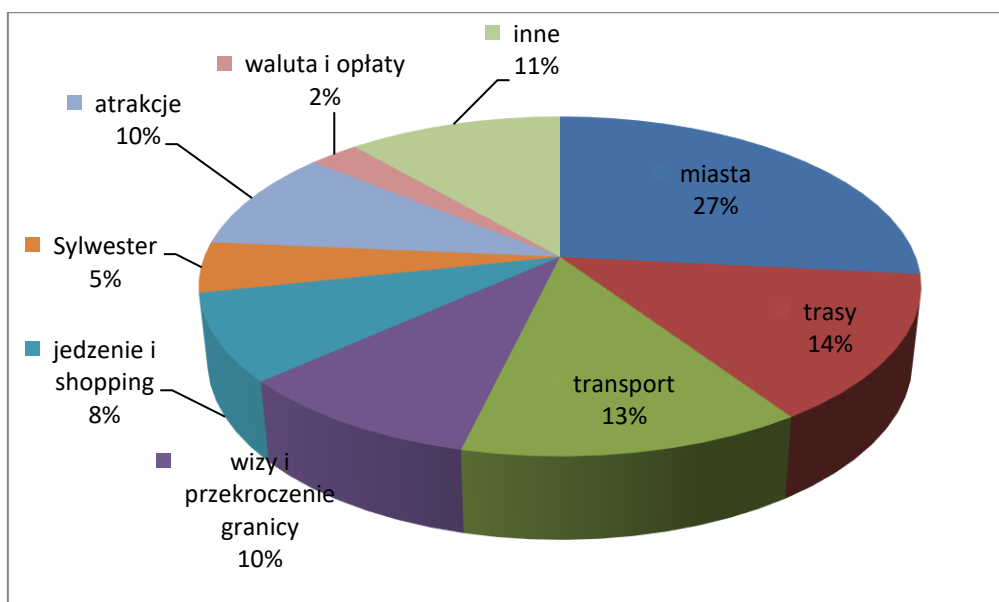
ROSJA

Analizie zapytań o Polskę poddane zostały opinie oraz zapytania umieszczone na portalach turystycznych www.otzyv.ru, www.tourister.ru, www.forum.awd.ru. Portale te cieszą się dużą popularnością wśród turystów, którzy wrócili z podróży i chcą podzielić się wrażeniami, a także wśród tych, którzy przygotowują się do wyjazdu.

Zapytania przed podróżą

Zostało przeanalizowanych 229 aktywnych w 2019 roku wątków tematycznych na najpopularniejszych rosyjskich forach turystycznych otzyv.ru i forum.awd.ru.

Najczęściej zadawane pytania dotyczyły:

W 2019 roku najwięcej wątków tematycznych (27%) dotyczyło polskich miast. Występuje dość dużo pytań o: Toruń – miasto piernika, Rzeszów – jak obchodzone jest Święto Trzech Króli, atrakcje turystyczne Częstochowy, Sopotu, Szczecina i innych miast.

Kolejne tematy, poruszane przez potencjalnych turystów dotyczą kwestii tras i planowania podróży po Polsce (14%). Pytania typu „Czy można jeździć po Polsce autem wynajętym w Kaliningradzie?”, „Jak rozplanować trasę Katowice – Kraków – Wieliczka - Warszawa?”, „Jak dojechać do Auschwitz z Katowic?”, „Propozycje jednodniowych wycieczek z Krakowa”.

Na trzecim miejscu pojawiają się tematy (13%) dotyczące transportu w Polsce:

- dogodny pociąg na trasie Brześć – Warszawa;
- Dworzec Zachodni w Warszawie – jak się poruszać, jest bezpieczny?;
- Transport miejski w Krakowie;
- Jak dojechać miejskim transportem do Słowińskiego Parku Narodowego.

Kolejne 10% wątków tematycznych poświęconych jest sprawom wizowym (zaproszenia, rezerwacje hotelu w celu złożenia dokumentów na wizę) i przekroczeniu granicy: „Jakie produkty spożywcze można wywozić z Polski? ”, „Czy można wjechać do Polski na fińskiej wizie?”, „Czy na granicy nie będzie problemu, jeśli u męża jest wiza biznesowa, a u pozostałych członków rodziny turystyczna?”, „Jaka wiza potrzebna dla freelancera?”.

Tyle samo procent zapytań (10%) dotyczy atrakcji turystycznych – turysta wie, jak chce spędzić czas i szuka informacji o konkretnych miejscach w Polsce: „Muzeum Narodowe we Wrocławiu”, „Sudety – Góry Stołowe”, „Pałac w Wilanowie”, „Zamek Krzyżacki w Malborku”. Pytania dotyczą możliwości zwiedzania, godzin otwarcia, cen.

Część (8%) wątków tematycznych poświęconych jest restauracjom, pytaniom o jedzenie i polską kuchnię oraz shopping: „Rekomendujecie restauracje Spiżarnia Szczecińska , Lepione Kuźnica?”, „Gdzie smacznie, niedrogo i wesoło?”, „Restauracje w Krakowie”, „Zakupy w Warszawie”, „Handlowe niedziele”, „Kraków gastronomicznie”.

Niezmiennie sporym zainteresowaniem cieszy się temat Sylwestra w Polsce (5%). „Nowy Rok w Trójmieście, Krakowie i Wrocławiu”, „Śnieg w Zakopanem na Sylwestra”, Jarmarki bożonarodzeniowe w Polsce”, „Do Polski na Nowy Rok”.

Ostatnia grupa tematów to polska waluty i opłaty w Polsce: „Waluta w Polsce”, „Zakup PLN w Moskwie”, „Punkty wymiany walut we Wrocławiu”, „Jaką walutę najlepiej zabrać ze sobą do Polski?”.

Wszystkie wątki tematyczne mają po kilka komentarzy, liczba wyświetleń też jest na wysokim poziomie.

Analiza opinii po podróży

Zostało przeanalizowanych 61 opinii o pobycie w Polsce zamieszczonych na portalach turystycznych www.otzyv.ru, www.tourister.ru, www.forum.awd.ru w 2019 roku. Do pięciu najpopularniejszych miast, które opisują turyści, należą Warszawa, Kraków, Gdańsk, Zakopane i Wrocław.

Najwięcej uwagi w swoich opiniach turyści poświęcają następującym tematom:

1. Atrakcje turystyczne (opisy, zdjęcia, dostęp, poziom cenowy);
2. Hotel wraz z jego oceną;
3. Praktyczne informacje dotyczące poruszania się po mieście, dojazdy z lotniska czy dworca, sklepy, pamiątki, ceny;
4. Kuchnia polska i restauracje. Turyści wysoko oceniają polską kuchnię. Chętnie zamieszczają zdjęcia polskich potraw, piszą o wielkości porcji i o dostępnych cenach w restauracjach.

Zdecydowana większość opinii o podróżach do Polski jest pozytywna. Opinie zamieszczone na portalach cieszą się sporym zainteresowaniem wśród planujących swój wypoczynek w Polsce. Na niektórych portalach jest dostępna informacja o ilości wyświetleń postów. Na portalu otzyv.ru ilość wyświetleń wynosi od 344 do 2888, na tourister.ru - od 14 do 1650 wyświetleń postów zamieszczonych w 2019 roku.

Od wielu już lat Polska Organizacja Turystyczna realizuje badanie opinii obcokrajowców o Polsce. Ankiety dostępne w kilkunastu wersjach językowych, wypełniane są spontanicznie przez odwiedzających stronę poland.travel. Badanie pozwala na bieżące monitorowanie wizerunku Polski w oczach obcokrajowców oraz zainteresowania turystów zagranicznych przyjazdem do naszego kraju. W okresie od stycznia do grudnia 2019 roku wypełniono 2552 ankiety, w tym na rynku rosyjskim 112 ankiet. Poniżej prezentujemy odpowiedzi Rosjan na zadane pytania :

Na ile poniższe stwierdzenia pasują do Polski?

Określenia często przypisywane Polsce	Zdecydowanie pasuje	Raczej pasuje	Ani pasuje, ani nie pasuje	Raczej nie pasuje	Zdecydowanie nie pasuje
nowoczesna :	48.2%	35.7%	12.5%	1.8%	1.8%

podobna do krajów zachodniej Europy :	27.7%	42.9%	17.0%	8.9%	3.6%
'bogate dziedzictwo, historia' :	78.6%	16.1%	2.7%	1.8%	0.9%
'zdrowa, ekologiczna' :	26.8%	46.4%	23.2%	2.7%	0.9%
nieznana :	18.8%	23.2%	25.0%	23.2%	9.8%
warta poznania :	87.5%	8.9%	1.8%	0.9%	0.9%
pełna energii życiowej :	43.8%	36.6%	14.3%	3.6%	1.8%

Z którymi z wymienionych atrakcji turystycznych i możliwości wypoczynku kojarzy się Polska (możliwość wyboru wielu odpowiedzi)

Atrakcje turystyczne i możliwości kojarzone z Polską	% respondentów
Miasta (city break)	70,5%
Lasy, parki narodowe	60,7%
Piesze wędrówki	58,9%
Obiekty UNESCO	58,9%
Jeziora	52,7%
Imprezy kulturalne (koncerty, teatry)	50,9%
Zakupy	44,6%
Góry	42,9%
Wypoczynek w uzdrowisku (w tym SPA)	39,3%
Morze/plaże	31,3%
Wędrówki rowerowe	30,4%
Zwiedzanie zabytków, muzea	30,4%
Sporty zimowe, narciarstwo	25,0%
Sporty wodne (żeglarstwo, kajaki, surfing)	17,0%

Czy byłeś kiedykolwiek w Polsce?

		%
Tak	94	83.9%
Nie	18	16.1%
Ogółem	112	100.0%

Ile razy?		%
1 raz w Polsce	17	18.1%
Od 2 do 4	28	29.8%
Od 5 do 9	17	18.1%
Więcej niż 10	32	34.0%
Ogółem	94	100.0%

Kiedy ostatni raz?		%
w ciągu ostatnich 12 m-cy	48	51.1%
2- 5 lat temu	31	33.0%
6-10 lat temu	7	7.4%
11 i więcej lat temu	8	8.5%
Ogółem	94	100.0%

Główny cel wizyty		%
Wypoczynek, rekreacja i wakacje	48	51.1%
Odwiedziny u krewnych, u znajomych	8	8.5%
Inne (kuracja, SPA, pielgrzymka, zakupy, edukacja, tranzyt)	13	13.8%
Zawodowy, służbowy - ale połączony realizacją innych celów turystycznych	23	24.5%
Wyłącznie służbowy, zawodowy	2	2.1%
Ogółem	94	100.0%

Ocena ostatniej wizyty		%
zdecydowanie wysoka ocena	50	53.2%
raczej wysoka ocena	38	40.4%
ani niska ani wysoka ocena	4	4.3%
raczej niska ocena	1	1.1%
zdecydowanie niska ocena	1	1.1%
Ogółem	94	100.0%

Czy planujesz przyjazd do Polski w ciągu najbliższych 5 lat?

		%
Zdecydowanie tak	87	77.7%
Raczej tak	14	12.5%
Ani tak/ani nie	10	8.9%
Raczej nie	0	0.0%
Zdecydowanie nie	1	0.9%
Ogółem	112	100.0%

Co chciałby zobaczyć, w jaki sposób chciałby spędzić czas w Polsce? (możliwość wyboru wielu odpowiedzi),

	% respondentów
Miasta (city break)	80,2%
Imprezy kulturalne (koncerty, teatry)	49,5%
Obiekty UNESCO	48,6%
Góry	41,4%
Zakupy	35,1%
Jeziora	33,3%

Wypoczynek w uzdrowisku (w tym SPA)	33,3%
Morze/plaże	30,6%
Lasy, parki narodowe	23,4%
Pieszne wędrówki	12,6%
Wędrówki rowerowe	12,6%
Sporty zimowe, narciarstwo	9,0%
Sporty wodne (żeglarstwo, kajaki, surfing)	4,5%
Zwiedzanie zabytków, muzea	4,5%

Ile dni planujesz spędzić w Polsce (orientacyjnie)?

		%
1 dzień, nie planuję nocować w Polsce	0	0.0%
2-4 dni	29	26.4%
5-7 dni	40	36.4%
8 i więcej dni	41	37.3%
Ogółem	110	100.0%

Czy będzie to wyjazd organizowany indywidualnie czy za pośrednictwem biura podróży czy innego organizatora?

		%
Wyjazd indywidualny	70	63.1%
Wyjazd zorganizowany	19	17.1%
Trudno powiedzieć	22	19.8%
Ogółem	111	100.0%

W badaniu wzięło udział 81 kobiet i 31 mężczyzn, ponad 87 % to osoby w średnim i starszym wieku (35–64). Wśród respondentów 32% zadeklarowało pochodzenie polskie. Analizując odpowiedzi można zauważyć, że znaczna większość ankietowanych postrzega nasz kraj, jako nowoczesny, z bogatym dziedzictwem kulturowym, wartym poznania. Polska kojarzona jest w pierwszej kolejności z miastami tzw. city break (70,5%), ale również z lasami i parkami (60,7%). Na trzecim miejscu uplasowały się piesze wycieczki i obiekty UNESCO (po 58,9%). Zdecydowana większość osób, które były w Polsce odwiedziły nasz kraj już parokrotnie. Ponad połowa z nich przyjechała na wypoczynek. Zdecydowanie wysoko i raczej wysoko ocenia swoją ostatnią wizytę 93,6% ankietowanych. Osoby planujące przyjazd do Polski chciałyby zwiedzić m.in. miasta ,

wziąć udział w wydarzeniach kulturalnych i zobaczyć obiekty UNESCO. Ponad 63% planuje organizację przyjazdu we własnym zakresie .

BIAŁORUŚ I KAZACHSTAN

Bardzo duża liczba obywateli Białorusi i Kazachstanu korzysta z rosyjskich portali turystycznych, tym samym analizę zapytań o Polskę można śmiało odnosić również do tych dwóch rynków. Na rynku białoruskim zauważa się zwiększoną liczbę zapytań o regiony i miasta sąsiadujące z Białorusią, o możliwości zrobienia zakupów i ceny. Powtarzają się pytania o dogodny transport do Polski, a także po Polsce. Pozostałe pytania to m.in.:

- Turystyka aktywna w Zakopanem i innych kurortach;
- Polski Bałtyk – hotele, atrakcje;
- Jak dojechać do lotniska w Modlinie?
- Tax free;
- Polskie sanatoria;
- Możliwości nauki w Polsce;
- System Payback;
- Międzynarodowe lotnisko w Lublinie;
- Wizy do Polski;
- Transport pomiędzy polskimi miastami.

6. Analiza wybranych działań

Szereg działań promocyjnych, realizowanych przez ZOPOT Moskwa w 2019 roku, dotyczyło polskich kulinariów. Impulsem do tego typu działań był tytuł, jaki otrzymał Kraków – Europejska Stolica Kultury Gastronomicznej. Tym samym część działań poświęcona była promocji Krakowa, w których nieodłączną częścią były kulinaria. Prezentowano także inne miejsca i regiony Polski, w których można spróbować różnorodnych dań polskiej kuchni.

1. W 2019 roku zostały zrealizowane cztery filmy o wybranych atrakcjach turystycznych z naciskiem na kulinaria tj.

- a) Dwa filmy zostały zrealizowane przez rosyjski kanał „Moya Planeta”, program „Magia Vkusa”, który dociera do blisko 23 mln widzów na terenie Federacji Rosyjskiej.

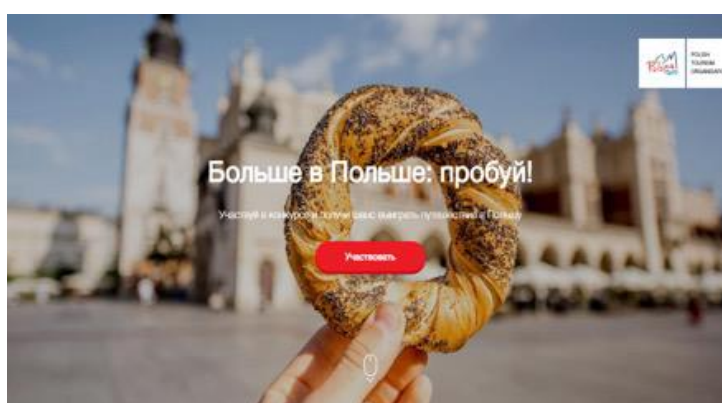
Pierwszy z filmów poświęcony był Miastu Kraków i pokazywał zarówno najważniejsze atrakcje turystyczne miasta, jak i jego kulinarną odsłonę. Drugi film pokazywał tradycje kuchni dworskiej i był zrealizowany m.in. w Dworze Sieraków i na Zamku w Wiśliczu. Filmy zostały wyemitowane 40-krotnie, a ekwiwalent reklamowy wyniósł 260 000 EURO.

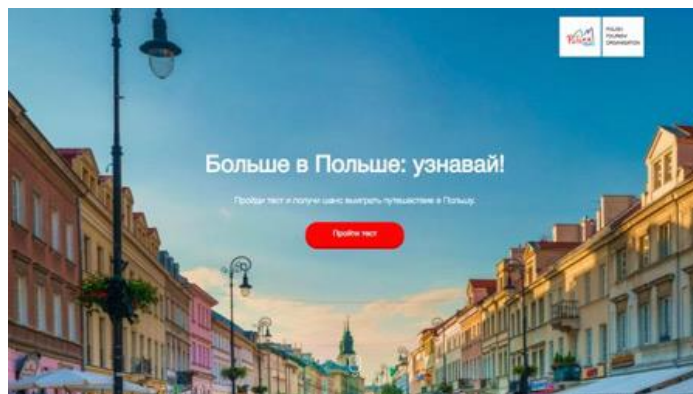
- b) Kolejne dwa filmy zrealizowano we współpracy z popularnym kanałem gastronomicznym EDA, o miesięcznym zasięgu ok. 9,1 mln osób. Początkowo zakładano, że w ramach współpracy powstanie jeden, 26-minutowy film o atrakcjach turystycznych i kulinariach Dolnego Śląska, jednak w trakcie realizacji zebrano tak dużo materiału, iż produkcja zdecydowała się zmontować dwa filmy. W ramach współpracy zaplanowano 33 emisje w 2019 roku i 8 w 2020 r. Liczba emisji zwiększyła się dwukrotnie ze względu na zmontowanie dwóch, oddzielnych filmów .

2. **Kulinarium poświęcony był również projekt online „Bolshe v Polshe – Probuj!”** przygotowany w formie interaktywnej gry, gdzie uczestnicy dobierając składniki „tworzyli” danie kuchni z różnych regionów Polski.

Projekt **Bolshe w Polshe** miał także odsłonę dotyczącą promocji turystyki miejskiej i kulturowej i realizowany był w formie interaktywnej - testu online. pt. „**Bolshe v Polshe – Uznawaj!**” Uczestnicy odpowiadali na pytania dotyczące atrakcji turystycznych i charakterystycznych cech miast.

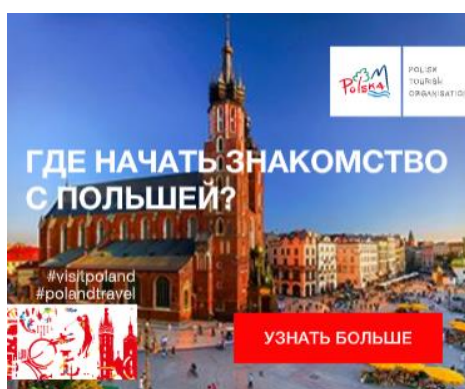
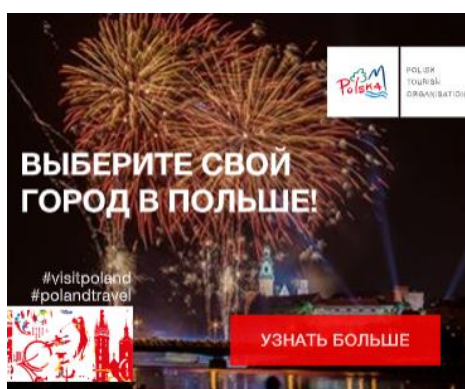
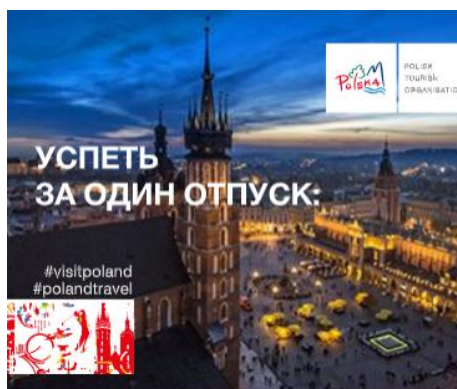
W wyniku realizacji obu projektów liczba subskrybentów kont ZOPOT w mediach społecznościowych zwiększyła się o 4100 osób. Zasięg obu projektów osiągnął ponad 2,2 mln odbiorców.

3. **Kampania reklamowa, promująca wybrane miasta Polski** na krótkie wyjazdy w okresie jesiennym, wśród turystów z rynku rosyjskiego poszukujących wyjazdów do krajów europejskich: Czechy, Węgry, Słowacja, Niemcy i kraje nadbałtyckie.

Była to już druga kampania programatyczna realizowana przez ZOPOT Moskwa, w 2019 roku. Wskaźnikiem sukcesu tego działania była minimalna ilość sprzedanych biletów lotniczych do Polski i/lub dokonanie rezerwacji hotelowych w wyniku kampanii (1200). Kampania promowała dwa miasta Warszawę i Kraków, które można odwiedzić przy okazji jednego przyjazdu do Polski. Informacje turystyczne i praktyczne zostały zaprezentowane w bardzo atrakcyjny sposób na turystycznym portalu tourister.ru. Na portalach rezerwacyjnych rozmieszczono banery przekierowujące na stronę projektu. Po zakończeniu akcji liczba sprzedanych podróży do Polski, wśród osób, które zetknęły się z kampanią, wyniosła 1234. Liczba pokazów banerów przekroczyła 1,6 mln.

Przykładowe banery promujące kampanię programatyczną :

7. Analiza zachowań konkurencji

W dwóch krajach objętych działalnością promocyjną ZOPOT Moskwa tj. **Rosji** i w **Kazachstanie**, funkcjonują zagraniczne przedstawicielstwa, jednak ich znacząca liczba ma swoje siedziby w Rosji. Tym samym działania promocyjne kierowane na rynki Rosji i krajów Wspólnoty Niepodległych Państw, koordynowane są bezpośrednio z Moskwy. Taka sytuacja ma miejsce, w przypadku naszych najbliższych konkurentów tj. **Czech, Słowacji i Węgier**. Warto jednak wspomnieć, iż zamknięcie przedstawicielstwa NTO Węgier w Moskwie i powierzenie części zadań Wydziałowi Ekonomicznemu Ambasady, w naszej opinii, negatywnie wpłynęło na intensywność działań promocyjnych kierowanych na rynki krajów WNP. Tym samym może w niedługiej perspektywie mieć to wpływ na zmniejszenie dynamiki wzrostu wyjazdów turystycznych z tych krajów na Węgry.

Postrzeganie państw grupy V4, jako najbliższej konkurencji, wynika z doboru produktów turystycznych, jakie promowane są na tych rynkach. Należą do nich turystyka miejska i kulturowa, turystyka aktywna i zdrowotna. Przy czym pozycja Polski, w trzech krajach

objętych działaniem Ośrodka w Moskwie, jest różna. Największą konkurencję odczuwamy w Rosji. Na Białorusi natomiast, z racji m.in. na bezpośrednie sąsiedztwo, nasza pozycja jest najsilniejsza. W Kazachstanie można mówić o konkurowaniu z Węgrami i Czechami, głównie w obszarze turystyki prozdrowotnej i city break. Niezmiennie, w obszarze turystyki miejskiej nasze miasta konkurują przede wszystkim z Pragą i Budapesztem. W ofercie prawie każdego większego touroperatora z Rosji, Białorusi i Kazachstanu znajduje się bogata oferta hoteli w Pradze i Budapeszcie, o zróżnicowanym standardzie i dostępnych cenach. Oferty turystyczne opierają się na przelotach, zarówno regularnymi liniami, jak i na bazie tanich przewoźników min Ural Airlines, Wizz Air i Pobiedy. Pod tym względem Polska pozostaje w tyle, gdyż żaden z europejskich tanich przewoźników nie zdecydował się na wprowadzenie połączeń lotniczych na trasie Polska – Rosja, Kazachstan czy Białoruś. Tym samym mimo, iż oferta polskich miast pod każdym względem może konkurować ze stolicami pozostałych krajów V4, to brak tanich połączeń do Polski powoduje, że końcowa cena pakietu z przelotem jest wyższa od cen naszych konkurentów w tym obszarze.

Polska jest liderem w zakresie wycieczek objazdowych. W tym zakresie wyróżniamy się na tle naszych konkurentów, biorąc pod uwagę przede wszystkim polskie dziedzictwo kulturowe, wysoką jakość usług, atrakcyjne produkty turystyczne, gościnność i bardzo smaczną kuchnię. Wycieczki te, organizowane są łączonym transportem tj. pociągiem do Brześcia, a następnie autokarem turystycznym po Polsce. W 2019 roku, w ofertach rosyjskich oraz białoruskich touroperatorów dominują propozycje wycieczek, które często obejmują pobyty w kilku miastach państw ościennych, a także city break w stolicach państw krajów V4 z możliwością przygotowania oferty szytej na miarę. Część ofert łączonych zawiera również pobyt w Polsce. W porównaniu do 2018 roku większa część touroperatorów z Rosji podniosła swoje ceny. Ceny białoruskich biur są zdecydowanie najniższe, w dużej mierze kalkulowane są na hotelach 2 i 3*. Oferty kazachskich biur, to głównie city break oparte na przelotach liniami regularnymi lub tanich przewoźników. Przy czym poziom cenowy jest tu zdecydowanie najwyższy.

W okresie zimowym, amatorzy sportów zimowych z Rosji, wybiorą przede wszystkim stoki w Austrii, Francji czy we Włoszech. W tym obszarze wyróżnia się oferta zimowa w czeskich górach, ale Polska wygrywa wśród turystów, którzy poszukują czegoś więcej, niż dobre warunki narciarskie. Doceniana jest unikalna atmosfera polskich zimowych

kurortów, atrakcje dla dzieci, czy wyśmienita kuchnia regionalna. Węgierski Balaton jest dla Polski pewną konkurencją w zakresie turystyki aktywnej w okresie letnim. Jednak nasza oferta wypoczynku nad Bałtykiem, czy np. nad polskimi jeziorami jest dużo bardziej zróżnicowana.

W obszarze turystyki prozdrowotnej nie uległa zmianie bardzo silna pozycja Czech, Węgier i Słowacji. Niestety nie ma tu znaczenia fakt, że polska oferta jest w tym zakresie równie atrakcyjna, zarówno pod kątem jakości usług, jak i cen. Naszą największą bolączką pozostaje słaba dostępność komunikacyjna do polskich uzdrowisk.

W stosunku do lat ubiegłych dobór narzędzi promocyjnych naszych konkurentów nie uległ zmianie. W odniesieniu do działań skierowanych do branży turystycznej przeważają warsztaty turystyczne, podróże studyjne, webinary, a także komunikacja w mediach branżowych. Z przekazem B2C pozostałe kraje trafiają poprzez organizację podróży blogerskich, dziennikarskich (w tym ekip telewizyjnych), rzadziej poprzez organizację imprez promocyjnych. Najbardziej aktywni w tym zakresie, poza Polską, są Czesi, którzy w ostatnich latach zorganizowali kilka kampanii online skierowanych do klienta indywidualnego. Wszyscy prowadzą swoje profile w mediach społecznościowych. Każdy z krajów V4 uczestniczy w targach turystycznych MITT w Moskwie, a Czesi i Słowacy w jeszcze kilku innych imprezach targowych na terenie FR. Wciąż niestety utrzymuje się przewaga pozostałych krajów V4 nad Polską w zakresie uczestnictwa rodzimej branży turystycznej w działaniach promocyjnych na terenie krajów WNP. Jedynym wyjątkiem są warsztaty turystyczne w Kaliningradzie, organizowane rokrocznie przez ZOPOT Moskwa, w których bierze udział zazwyczaj około 20 przedsiębiorców z Polski.

W 2019 roku Grupa Wyszehradzka zrealizowała wspólny projekt promocyjny – workshop w dwóch miastach w Kazachstanie – Ałmaty i Nur Sułtan, a także podobne imprezy w Tbilisi i Baku.

Główne kanały sprzedaży ofert naszych konkurentów, to sprzedaż agencyjna i własna organizatorów turystyki. Rośnie liczba wyjazdów turystycznych organizowanych we własnym zakresie, głównie poprzez systemy rezerwacyjne.

Przykładowe oferty turystyczne wybranych touroperatorów zagranicznych

ROSJA

Organizator	Trasa	Długość pobytu	Najniższa cena w EUR/os w dbl
PAC GROUP	Praga – Bratysława- Budapeszt _ Wiedeń (samolot)	7 dni	743
	Czechy: Praga (samolot)	5 dni	267
	Praga - Munich - Zamki Bawarii (samolot)	6 dni	447
	Czechy: leczenie w Karlove Vary	8 dni	303
	Węgry: Budapeszt (samolot)	5 dni	292
	Węgry: leczenie w Hevitz (leczenie)	8 dni	303
	Słowacja: Piesztany (leczenie)	5 dni	356
TourTransVoyage	Grand Tour Weary (pociąg + autokar)	12 dni	529
	Węgierska rapsodia (samolot + autokar)	8 dni	823
	Karnawał w Czechach i na Węgrzech (pociąg + autokar)	9 dni	382
	Bajkowe Czechy i Słowacja (pociąg + autokar)	11 dni	456
	Turystyka piesza w Tatrach i Karkonoszach (pociąg + autokar)	11 dni	478
Magazyn Putieshestvij	Wycieczka objazdowa po Czechach+ dod. Warszawa (pociąg + autokar)	8 dni	405
	Balaton i bajkowe miasta Europy (pociąg + autokar)	10 dni	530
DE VISU	Węgry – Majówka w Budapeszcie (samolot)	4 dni	564
	Słowacja – weekend w Bratysławie	4 dni	180
	Słowacja leczenie w Dundice/Kupiele	8 dni	984
DVM	Czeskie Zamki (samolot)	8 dni	377
	Praga – Budapeszt (samolot + autokar)	6 dni	480

BIAŁORUŚ

Organizator	Trasa	Długość pobytu	Najniższa cena w EUR/os w dbl
Studio Otdykha	Budapeszt (samolot)	8 dni	385
	Budapeszt – Wiedeń – Praga (autokar z Grodna)	5 dni	162
	Perły Dunaju: Czechy – Węgry (autokar z Grodna)	5 dni	126
	Austriacko – węgierska bajka (autokar z Grodna)	5 dni	156
	Czechy: Sekrety Pragi (autokar z Mińska lub Witebska)	3 dni	88
	Odoczynek w polskich i słowackich Tatrach (autokar z Mińska)	5 dni	149
Panda Tour	Rumunia i Węgry – Legendy Transylwanii (pociąg + autokar)	8 dni	420

	Leczenie w Hevitz (samolot z Mińska)	12 dni	459
	Śladami Habsburgów (autokar z Mińska)	6 dni	230
	Bajki Czech i Słowacji (autokar)	9 dni	365
	Letni odpoczynek w czeskich Karkonoszach (autokar)	9 dni	385
	Czechy : Praga i Karlove Vary (autokar)	7 dni	290
Travel	Węgry - leczenie Hajduszoboszlo (autokar)	8 dni	345
	Czechy: narty (autokar)	8 dni	322
Seven Travel	Góry, jaskinie i termy - Polska i Słowacja (autokar)	6 dni	164
	Czechy; city break w Pradze (autokar z różnych miast)	4 dni	85
	Wycieczka objazdowa po Węgrzech (autokar)	6 dni	135
People Travel	Węgry: Królewski Szyk Budapesztu (autobus)	4 dni	115
BelTourist	Praga - Drezno (autokar)	4 dni	110

KAZACHSTAN*

Organizator	Trasa	Długość pobytu	Najniższa cena w EUR/os w dbł
GELIOS	Węgry - leczenie w Hevitz (samolot WizzAir)	8 dni	710
	Królewskie miasta - Budapeszt-Wiedeń - Praga (bez kosztów przelotu)	10 dni	1350
	Czechy: Angielskie wakacje w Pradze (bez kosztów dolotu)	8 dni	700
	Słowacja: Nowy Rok w Piesztanach z leczeniem (bez kosztów przelotu)	15 dni	1689
Otrar Travel	Czechy - city break Praga (samolot)	4 dni	710
	Węgry - city break Budapest (samolot)	4 dni	786
Khan-Tourna Travel	Czechy - city break Praga (samolot)	8 dni	298
Apple Tour	Leczenie w Czechach: Karlove Vary lub Mariańskie Łaźnie (samolot)	10 dni	1261

*katalogi online kazachskich biur podróży ograniczają się do zaprezentowaniu paru przykładów możliwych wycieczek, większość jest szyta na miarę.

8. Mierniki działań promocyjnych

L.p.		Rok 2018		Rok 2019	
1.	Podróże prasowe i studyjne				
	Liczba przyjętych dziennikarzy	9		7	
	Liczba przyjętych przedstawicieli zagranicznych touroperatorów	58		87	
	Liczba blogerów/influencerów lub innych	13		14	
2.	Touroperatorzy				
	Liczba touroperatorów z rynku działania ZOPOT, którzy posiadają w swoich katalogach polską ofertę turystyczną – stan na koniec 2019 r. (3 rynki)	83		150	
	Liczba touroperatorów z rynku działania ZOPOT, którzy w 2019 r. wprowadzili do swoich katalogów polską ofertę turystyczną	5		11	
	Liczba touroperatorów z rynku działania ZOPOT, którzy w 2019 r. wycofali ze swoich katalogów polską ofertę turystyczną	2		10	
	Liczba przedstawicieli zagranicznych/polskich touroperatorów uczestniczących w warsztatach turystycznych	Z	P	Z	P
	426	60	1370	65	
3.	Liczba adresów w bazie newslettera				
	system CRM				
	inne niż CRM/Freshmail	1602		1646	
4.	Liczba wejść na strony internetowe ZOPOT	142106		237952	
5.	Media społecznościowe - liczba osób, które to lubią				
	facebook	4500		8350	
	inne* Vkontakte + Instagram	2300		9050	
	blog**				
6.	Liczba uczestników seminariów i prezentacji na temat Polski	309		102	
7.	Wartość artykułów i audycji radiowych i telewizyjnych publikowanych/emitowanych w 2019 roku, liczona według ceny reklamy w EURO, w tym:	222006		286663	
	o na skutek organizacji podróży prasowych	176607		16793***	
	o na skutek wszystkich działań PR Ośrodka, z wyłączeniem podróży prasowych	45399		269870	

* należy wymienić inne platformy społecznościowe, na których ZOPOT jest obecny oraz podać łączną liczbę fanów/obserwujących w 2019 roku (w przybliżeniu)

**dotyczy tylko ZOPOT, które prowadzą własnego bloga

*** brak wartości postów w mediach społecznościowych

9. Współpraca w realizacji działań promocyjnych

9.1. Środki zaangażowane przez podmioty współfinansujące działania promocyjne realizowane przez ZOPOT. Dane w EUR.

	Projekt 1		Projekt 2		Projekt 3		Razem	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Branża	16350	8355	-	980	700	500	17050	9835
Regiony i miasta	8100	11325	-	6794	16685	20955	24785	39074
Placówki dyplomatyczne	-	-	-	-	-	2000	-	2000
Inne	3100	4300	-	-	3490	-	6590	4300
Razem	27550	23980	-	7774	20875	23455	48425	55209

9.2. Najaktywniejsi, na rynku działania ZOPOT, przedstawiciele polskiej branży turystycznej oraz regiony

Lp.	Nazwa podmiotu
1.	INTOUR POLSKA
2.	ALL POLAND
3.	FURNEL TRAVEL
4.	WISH TO TRAVEL
5.	REYTAN TOUR (Białoruś)
6.	ALBICJA (Białoruś)

10. Załączniki

1. Część tabelaryczna – uzupełnione tabele za IV kwartały 2019 roku
2. Wykaz touroperatorów z rynku działania ZOPOT, którzy w 2019 roku posiadali w swoich katalogach polską ofertę turystyczną (według załączonego wzoru)
3. Wzory reklam stosowane przez ZOPOT w 2019 roku (skan)
4. Press book zawierający kopie publikacji, jakie ukazały się w 2019 roku w mediach (prasa drukowana i online) na skutek działań PR Ośrodka – wersja elektroniczna.